ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Ελ. Καραντζόλα Κ. Κύρδη
Τ. Σπανέλλη Θ. Τσιαγκάνη

ΓΛΩΣΣΑ

Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Δεύτερο τεύχος - 1ος τόμος

ΓΛΩΣΣΑ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Γράμματα Λέξεις Ιστορίες

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

1ος ΤΟΜΟΣ

Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α: «Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ελένη Καραντζόλα, Επίκ. Καθηγ. του Πανεπ. Αιγαίου
Καλλιόπη Κύρδη, Εκπ/κός
Τατιάνα Σπανέλλη, Εκπ/κός
Θεοδώρα Τσαγκάνη, Εκ/κός

ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Βασίλ. Αναγνωστόπουλος, Καθ. Πανεπ. Θεσσαλίας
Ιωάννης Λεβεντόπουλος, Σχολικός Σύμβουλος
Λυδία Αμπόνη-Τσούρα, Εκπαιδευτικός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Λήδα Βαρβαρούση, Σκιτσογράφος-Εικονογ/φος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Βασίλειος Βουβονίκος,
Φιλόλογος

ΥΠΕΥΘ. ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Πέτρος Μπερερής, Σύμβ. του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου
Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβ. του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘ. ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Γεώργιος Οικονόμου, Μόν. Πάρεδρ. του Παιδαγ. Ινστ.

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤ. ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γρ. Τέχνες Α.Ε.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Ελ. Καραντζόλα Κ. Κύρδη
Τ. Σπανέλλη Θ. Τσιαγκάνη

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
Μεταίχμιο

ΓΛΩΣΣΑ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Γράμματα Λέξεις Ιστορίες

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

1ος ΤΟΜΟΣ

Η προσαρμογή του βιβλίου έγινε από την Ομάδα ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού προσβάσιμου από αμβλύωπες μαθητές, του έργου «Σχεδιασμός και Ανάπτυξη προσβάσιμου εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού για μαθητές με αναπηρίες – Οριζόντια Πράξη».

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΥΜΒΟΛΩΝ

Γράφουμε και διαβάζουμε

Κάνουμε κάτι όλοι μαζί

Συζητάμε

Θυμόμαστε ξανά

ΣΚΑΝΤΑΛΙΕΣ

Ει ει

Αι αι

Οι οι

Μπ μπ

Ντ ντ

Ει ει | Αι αι | Οι οι

Μπ μπ | Ντ ντ

Ει ει: Το καπέλο περπατάει

Αι αι: Ένας καινούριος μαθητής

Οι οι: Όλοι στο οικόπεδο

Μπ μπ: Μπλε όνειρα

Ντ ντ: Με πινέλο και φαντασία

Ει ει, Αι αι, Οι οι,

Μπ μπ, Ντ ντ: Οι δυο φίλοι

Το καπέλο περπατάει!

<u>Άρης</u>: Τι κάνει το σκυλάκι, Ιωάννα;

<u>Ιωάννα</u>: Τρέχει πάνω κάτω στο σπίτι και γαβγίζει. Του αρέσει να κρύβει διάφορα πράγματα.

Χθες πήρε το μολύβι μου και το έχωσε πίσω από το ψυγείο. Ύστερα κρύφτηκε κάτω από το καπέλο του παππού. Ξαφνικά είδαμε ένα καπέλο να περπατάει.

Άρης: Τι αστείο! Ένα καπέλο με πόδια!

Σαμπέρ: Τι άλλη ζαβολιά θα κάνει άραγε;

Ει ει

Τα παιδιά κράτησαν σημειώσεις για τη φροντίδα του σκύλου. Συμπλήρωσε τα ει και διάβασε τι έγραψαν.

Ο σκύλος θέλ__ χώρο για να παίξ__.

Πρέπ__ να έχ__ φρέσκο νερό.

Δεν πρέπ__ να τρώ__ γλυκά.

Πρέπ__ να κάν__ εμβόλια κάθε χρόνο.

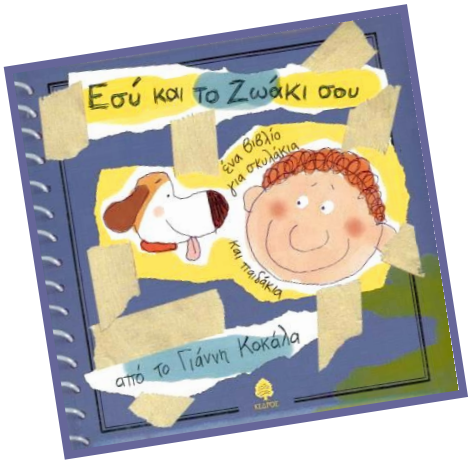

Τι κάνει το κουτάβι στο δωμάτιο της Ιωάννας; Παρατηρήστε τις εικόνες και συζητήστε χι' αυτές στην τάξη.

Ένας καινούριος μαθητής

<u>Δάσκαλος</u>: Παιδιά, τι βλέπω! Έχουμε έναν καινούριο μαθητή!

<u>Γιώργος</u>: Πώς βρέθηκε εδώ; Εσύ τον έφερες Ιωάννα;

Ιωάννα: Ναι, κατά λάθος. Κρύφτηκε στο σακίδιο χωρίς να τον δω. Όλο κρύβεται.

Μαρία: Πώς τον λένε;

Ιωάννα: Ακόμα δεν έχει όνομα.

Πέτρος: Ωραία, να του βρούμε εμείς ένα όνομα.

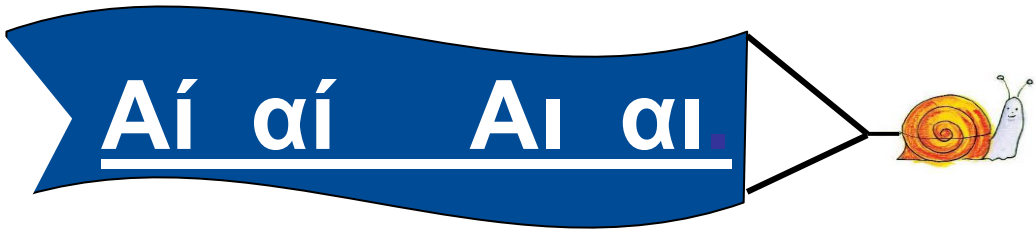

Αι αι

Συμπλήρωσε τα αι, τόνισε όπου χρειάζεται και διάβασε τι σκέφτεται ο σκύλος.

Ωρ__α είν__ εδώ.
Έχει π__χνίδια
και πολλά π__διά.

Παρατηρήστε τις εικόνες. Συζητήστε τες στην τάξη και διηγηθείτε την ιστορία.

1

2

3

Όλοι στο οικόπεδο

Πάλι κρύφτηκε
ο Μολύβιος. Όλοι
τον ψάχνουν στη γειτονιά.

Ιωάννα: Κοιτάξτε! Είναι
στο οικόπεδο. Βγήκε από
την πολυκατοικία.

Άρης: Ωχ! Έχει γεμίσει με χρώματα.

Ορφέας: Τι έχει στο στόμα του;

Σαμπέρ: Ένα πινέλο.

Ιωάννα: Από ποιον το πήρε;

Μαρίνα: Μάλλον από την αδελφή του Πέτρου. Να τη, ανοίγει το παράθυρο.

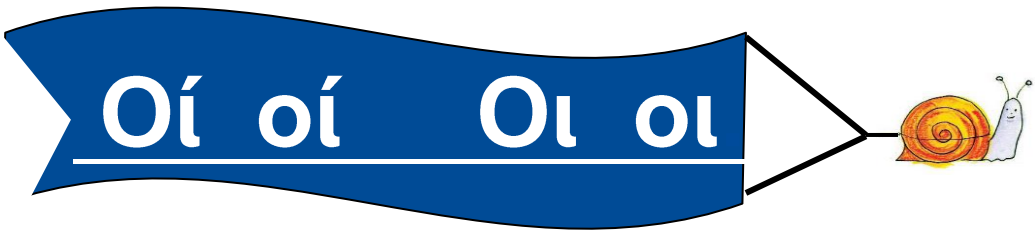

Οι οι

Τι λένε ο κόκορας και η κότα; Συμπλήρωσε το **οι**, βάλε τόνο και διάβασε.

Τι κάνει το κουτάβι;

Βάφει τον τ__χο.

Τα άλλα ζώα τι κάνουν;

Ο μεγάλος βάτραχος κοιμάται.

Οι μικροί βάτραχοι κάνουν βουτιές.

Ο καφετής ποντικός κάνει ποδήλατο!

Οι άσπροι ποντικοί κάνουν γυμναστική.

Ο πράσινος παπαγάλος διαβάζει.

Οι κίτρινοι παπαγάλοι τραγουδούν.

Μπλε όνειρα

<u>Ειρήνη</u>: Ο σκύλος σας ακούμπησε στον πίνακα που ζωγραφίζω. Έγινε πολύχρωμος.

<u>Ορφέας</u>: Τεράστιος πίνακας! Μοιάζει σαν βυθός.

Να ένας ιππόκαμπος
και ένας κόκκινος αστερίας.

Μαρίνα: Βλέπω και
μπουρμπουλήθρες
στον πίνακα!

Σαμπέρ: Μπορεί να είναι
ουρανός με αστέρια,
με παράξενα πουλιά
και μπαλόνια.

Ειρήνη: Κάθε άνθρωπος
βλέπει στον ίδιο πίνακα
διαφορετικά πράγματα.
Ο τίτλος του πίνακα
είναι «Μπλε όνειρα».

Μπ μπ

Μπ μπ

Τι άλλο είδαν τα παιδιά στο εργαστήριο της Ειρήνης; Συμπλήρωσε τα Μπ μπ και διάβασε.

Πολλά __ουκαλάκια
με χρώματα
Διάφορα σωληνάρια
με __οχιές
Ένα μικρό __αούλο
με μεχάλα πινέλα.
___λοκ ζωχραφικής.

Παρατηρήστε τους πίνακες. Τι βλέπετε; Συζητήστε στην τάξη.

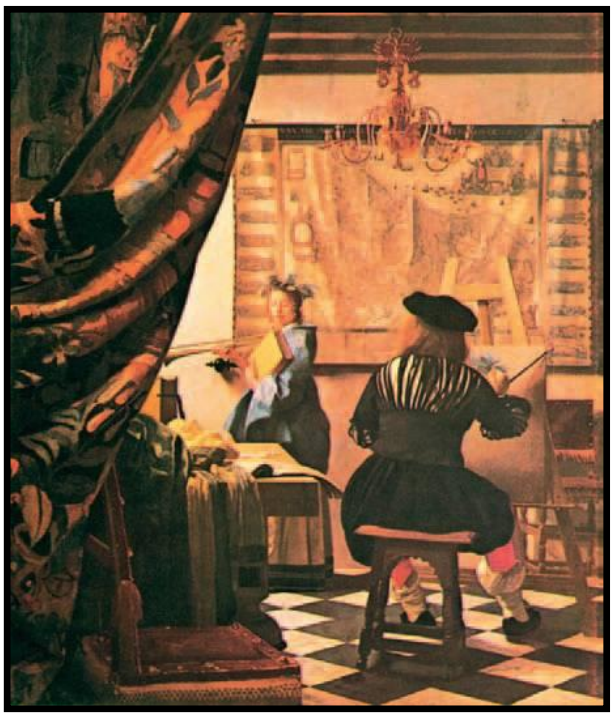

Γιαν Βερμέερ, Ο καλλιτέχνης στο ατελιέ του

Νίκος Χατζηκυριάκος - Γκίκας, Το εργαστήρι του Καλλιτέχνη

Με πινέλα και φαντασία

Άρης: Κύριε, χθες είδαμε ένα εργαστήρι ζωγραφικής.

Πέτρος: Της αδελφής μου είναι.

Ιωάννα: Να κάνουμε και εμείς μια μεγάλη ζωγραφιά;

Δάσκαλος: Εντάξει.
Θα ζωγραφίσουμε
τη μάντρα του σχολείου.
Μπορούμε να καλέσουμε
και τους γονείς σας
να μας βοηθήσουν.

Άρης: Ναι, ναι! Να βάλουμε
χρώμα παντού.

Πέτρος: Εγώ θα φέρω
χοντρά πινέλα.

Άρης: Κι εχώ
τη φαντασία μου!

Ντ ντ

Τι ζωγράφισαν τα παιδιά στη μάντρα; Συμπλήρωσε τα ντ και διάβασε.

Ψηλά δέ__ρα και κο__ούς θάμνους.
Ένα λιο__άρι με μεγάλα δό__ια.
Μια καμηλοπάρδαλη με μικρά κέρατα.
Έναν χο__ρό ελέφα__α
και ένα λεπτό φίδι.

Παρατηρήστε τους πίνακες. Τι βλέπετε; Συζητήστε στην τάξη.

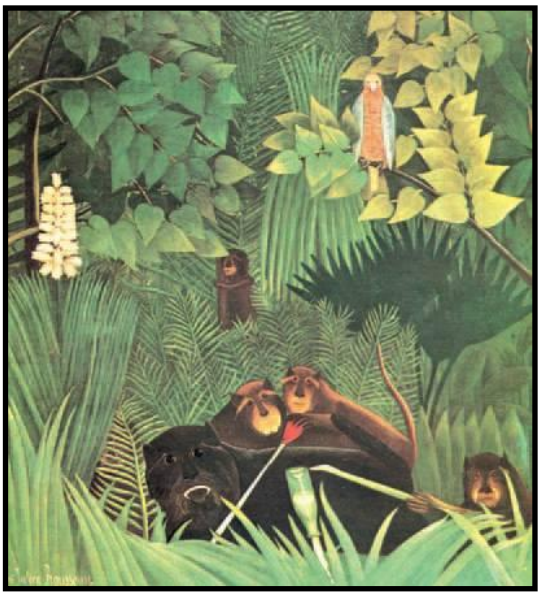

Ανρί Ρουσώ, Μαϊμούδες σε παρθένο δάσος

Το χαλάζιο πουλί, τοιχογραφία από την Κνωσό

Οι δυο φίλοι

Ο σκύλος λέει της γάτας:
«Τα νύχια σου ετοιμάζεις,
φυσάς και καμπουριάζεις.
Μα τι έχεις και θυμώνεις;
Ως πότε οι τσακωμοί;».
Κι εκείνη: «Μη ζυγώνεις,
σε σκίζω στη στιγμή!».

ꕥ ꕥ

«Για στάσου» λέει ο σκύλος
«δε θέλεις να είμαι φίλος;
Μιλώ στα σοβαρά»
και κούναε την ουρά.
«Τρωγόμαστε βδομάδες,
παίρνεις και δίνεις ξύλο.
Ας πάψουν οι καβγάδες

και δέξου με για φίλο.
Δε σκέφτηκες κομμάτι,
πως απ' την γκρίνια αυτή
θα μείνω μ' ένα μάτι
θα μείνεις μ' ένα αυτί;»

.....

Λόγο τιμής εδώσαν.
Ήταν εχθροί, φιλιώσαν,
ξεχάσαν τι έχει γίνει.
Συντρόφεψαν. Ειρήνη.

.....

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

Παπαντωνίου, Ζ.
Τα χελιδόνια, ποιήματα για παιδιά. 1920. Βιβλιοθήκη Εκπαιδευτικού Ομίλου

ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΚΛΕΙΔΙ

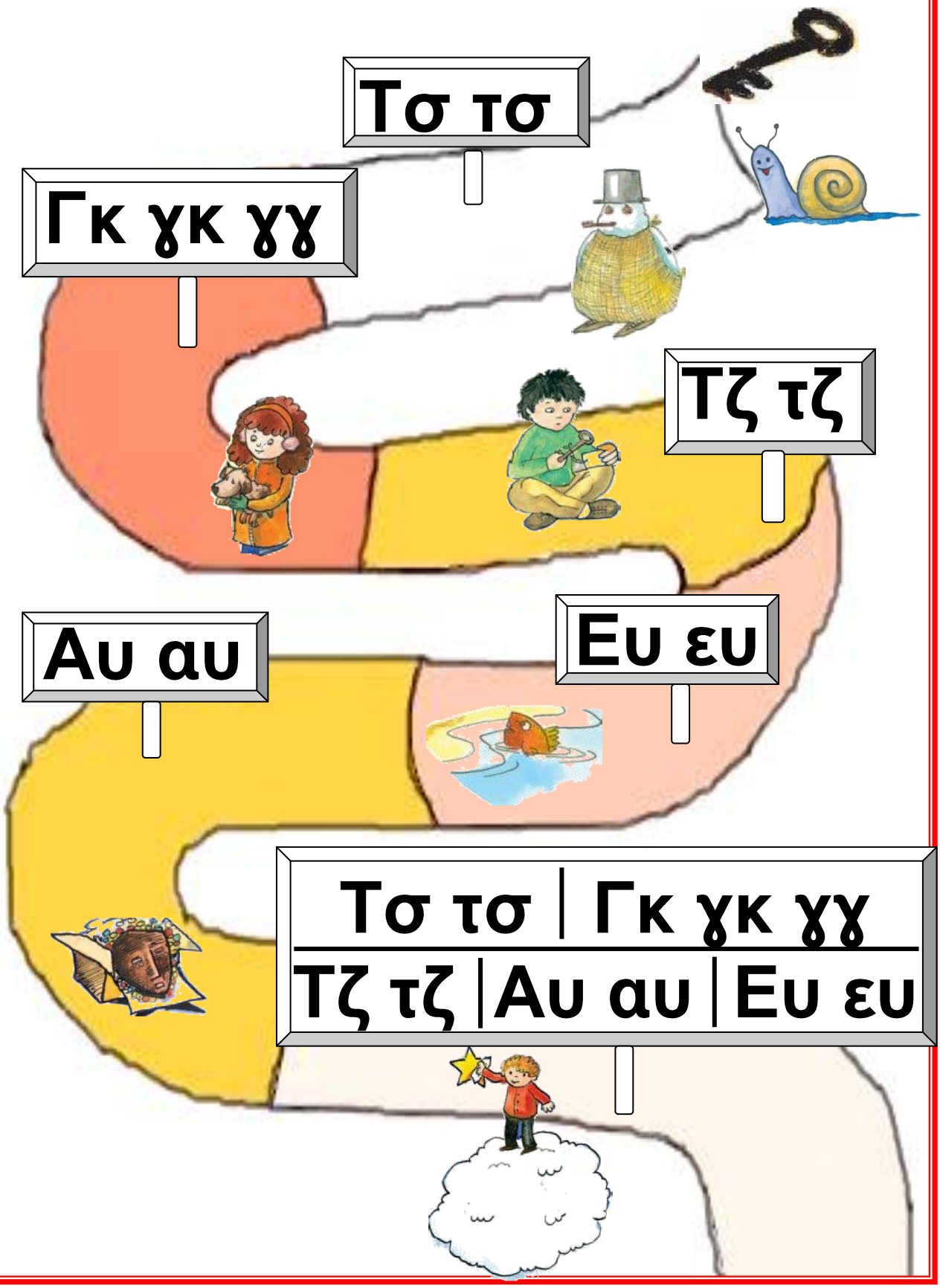

Τσ τσ:

Ο παπουτσωμένος χιονόδρακος

Γκ γκ γγ: Μην αγγίζετε! Έχει αγκάθια!

Τζ τζ: Κοντά στο τζάκι

Ευ ευ: Η ευχή

Αυ αυ: Ο θείος Παύλος

Τσ τσ Γκ γκ γγ

Τζ τζ Ευ ευ:

Για τ' αγγελάκια του ουρανού

Ο παπουτσωμένος χιονόδρακος

Τα παιδιά παίζουν χιονοπόλεμο. Κάνουν τσουλήθρα στο χιόνι. Μαζί με τους γονείς τους έφτιαξαν έναν αστείο χιονάνθρωπο. Του έβαλαν μια κατσαρόλα για καπέλο

και μια οδοντόβουρτσα
για πίπα. Του φόρεσαν
ένα τσουβάλι και δυο παλιά
παπούτσια.
Έφεραν και μια τσάντα
με χρωματιστά πανιά.
Όλοι μαζί έφτιαξαν
με τα πανιά μια ουρά
για τον χιονάνθρωπο.
- Μοιάζει με δράκο, είπε
η μαμά του Σαμπέρ.
- Ναι, είναι
ένας παπουτσωμένος
χιονόδρακος, είπε
γελώντας η Μαρίνα.

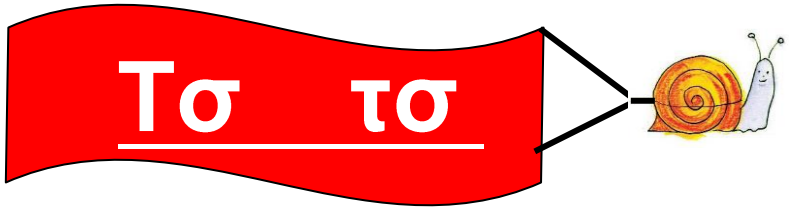

Τσ τσ

Τι άλλο έβαλε η παρέα στον χιονάνθρωπο; Βάλε σε κύκλο τις λέξεις που έχουν τσ και διάβασε.

ξύστρα πετσέτα γάντια

τσάντα ποτιστήρι κάλτσες

Τι κάνουν τα ζώα; Παρατηρήστε καλά τις εικόνες και συζητήστε στην τάξη.

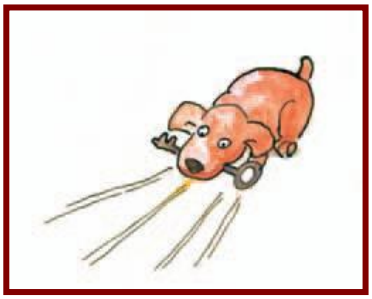

Μην αγχίζετε!
Έχει αγκάθια!

Ύστερα τα παιδιά έφτιαξαν πιγκουίνους από χιόνι. Ξαφνικά ο Μολύβιος πήδηξε στην αγκαλιά της Ιωάννας. Ήταν γεμάτος αγκάθια και λάσπες.

Έσφιγγε στα δόντια του
ένα μεγάλο κλειδί.
Άρης: Μολύβιε, πού
το βρήκες το κλειδί;
Ιωάννα: Μην τον αγγίζεις,
Άρη. Να τον καθαρίσουμε
πρώτα από τα αγκάθια
και τις λάσπες. Φέρε
ένα σφουγγάρι.
Σαμπέρ: Μα τι μπορεί
να ανοίγει με ένα τόσο
μεγάλο κλειδί;
Ορφέας: Στο κλειδί είναι
δεμένος ένας σπάγκος
με μια ταμπελίτσα.

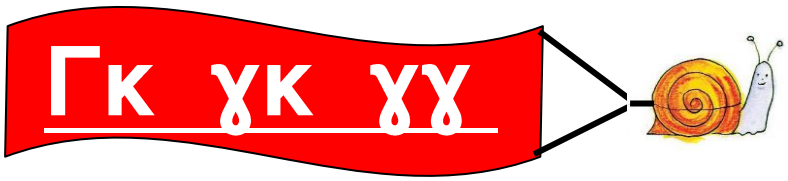

Γκ γκ γγ

Συμπλήρωσε τα γκ που λείπουν και διάβασε τι συζητούν τα παιδιά.

Μήπως το κλειδί ανοίγει την παρά__α στο οικόπεδο;

Μήπως τη μεγάλη κα__ελόπορτα;

Μήπως το μπαούλο του παππού;

Μήπως την πόρτα του __αράζ;

Συμπλήρωσε τα γγ
και διάβασε τι έγραψε
ο Ορφέας.

Α__ελία

Ο σκύλος μας βρήκε
στο οικόπεδο, στην οδό
Ά__ελου Σικελιανού 5,
ένα παλιό κλειδί.
Το κλειδί κρέμεται από
έναν σπάγκο. Όποιος
το έχασε να τηλεφωνήσει
στο 6919500601.

Κοντά στο τζάκι

Κάνει πολύ κρύο απόψε.
Τα τζάμια έχουν θολώσει.
Τα παιδιά κάθονται κοντά
στο τζάκι. Πίνουν τσάι
του βουνού σε μεγάλα
φλιτζάνια. Συζητούν
για το κλειδί.

- Τι γράφει η ταμπέλα;
ρώτησε ο Ορφέας.
- Δε φαίνεται. Έχει μόνο
μια μουτζούρα, απάντησε
ο Σαμπέρ.
- Τότε ας φυλάξουμε
το κλειδί στο συρτάρι
κι ας κολλήσουμε παντού
την αγγελία μας, πρότεινε
η Ιωάννα.
- Θα σας πω ένα παραμύθι
για ένα μαγικό κλειδί, είπε
η Μαρίνα.

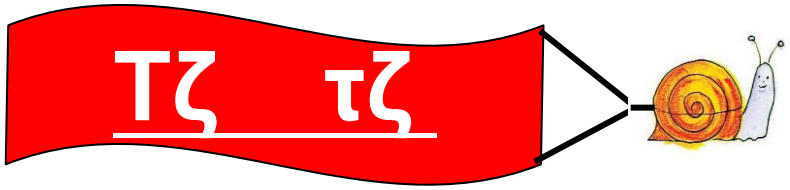

Τζ τζ

Ποιο γλωσσοδέτη είπε ο παπαγάλος στα ζώα; Συμπλήρωσε τα τζ και διάβασε.

Ο __ίτζιρας, ο μί__ιρας,
ο __ιτζιμιτζιχό__ρας,
ανέβηκε στην τζι__ιριά,
τη μι__ιριά,
την τζι__ιμιτζιχο__ιριά
και έκοψε τα__ ίτζιρα,
τα μί__ιρα,
τα __ι__ιμιτζιχό__ιρα.

Μα έσπασε η τζι__ιριά,

η μι__ιριά,

η τζι__ιμι__ιχοτζιριά

και έπεσαν τα __ί__ιρα,

τα μί__ιρα,

τα __ι__ιμι__ιχότζιρα.

Ρούλα Παπανικολάου

Παπανικολάου, Ρ. 2003.
Ο τζίτζιρας, ο μίτζιρας
και άλλοι γλωσσοδέτες.
Θεσσαλονίκη:
Μικρός Πρίγκηπας

Παρατηρήστε καλά τις εικόνες. Διηγηθείτε μια ιστορία με αυτές.

1

2

Η ευχή

«Μια φορά κι έναν καιρό
ήταν ένας ψαράς.
Ένα απόγευμα έπιασε
ένα μικρούτσικο ψαράκι.
Το λυπήθηκε και το άφησε
ελεύθερο.
- Είσαι πολύ ευγενικός,
είπε το ψαράκι. Για να σε
ευχαριστήσω, σου χαρίζω

τούτο το μαγικό κλειδί.
Κράτησέ το και κάνε μια
ευχή.
Ευτυχισμένος
ο ψαράς έβαλε το κλειδί
στην τσέπη του.
Σκεφτόταν: Τι να ευχηθώ;
Να ψαρεύω πάντα πολλά
ψάρια;
Να παντρευτώ μια καλή
γυναίκα;
Όμως η τσέπη του ψαρά
ήταν τρύπια και έχασε
το κλειδί.»
- Λέτε ο Μολύβιος να βρήκε
το κλειδί του ψαρά; είπε
η Ιωάννα.

Εύ εύ Ευ ευ

Ευ ευ → εβ, εφ

Τα παιδιά παίζουν το παιχνίδι των ευχών. Συμπλήρωσε τα **ευ (= εβ)** που λείπουν. Βάλε τόνο στις λέξεις και διάβασε.

Θέλω να χορ__ω κάθε μέρα.

Θέλω να μαντ __ω τα αινίγματα.

Θέλω να μη ζηλ__ω
το μικρό μου αδελφάκι.

Θέλω να μην
μπερδ__ω τα ι
στην ορθογραφία.

Θέλω να ταξιδ__ω
συνέχεια.

Τα ζώα κάνουν
τις δικές τους ευχές.
Συμπλήρωσε τα ευ (= εφ)
που λείπουν, βάλε τόνο
και κεφαλαίο γράμμα, όπου
χρειάζεται, και διάβασε.

Εύχομαι να νικήσω __κολα στον αγώνα.

Εύχομαι να γίνω χορ__τρια.

__χομαι να πάρω συνέντ__ξη από τον βασιλιά των ζώων.

__χομαι να γίνω δι__θυντής στο σχολείο.

Ο θείος Παύλος

Ένα μεσημέρι, όταν
η Ιωάννα γύρισε στο σπίτι,
της είπε η μαμά της:
- Έχει έρθει ένα δέμα
στο ταχυδρομείο για σένα.
Αύριο, μετά το σχολείο
θα πάμε να το πάρουμε.

Όταν πήγαν
στο ταχυδρομείο, η μαμά
έδειξε την ταυτότητά της.
Τότε ο υπάλληλος
τους έδωσε ένα δέμα.
- Ποιος έστειλε αυτό
το δέμα; ρώτησε η Ιωάννα.
- Ο θείος σου ο Παύλος.
Το πλοίο του είναι στην
Αφρική τώρα, είπε η μαμά.
- Κοίτα, μαμά! Μια μαύρη
μάσκα με χάντρες.
Και ένα βιβλίο με σαύρες.
Και ένα γράμμα για μένα.

Αυ αυ → **αβ** / **αφ**

Τι δουλειά νομίζεις ότι κάνει ο θείος της Ιωάννας; Διάβασε και συμπλήρωσε το σωστό.

Είναι ράφτης;

Είναι ναυτικός;

Είναι υδραυλικός;

Ο θείος Παύλος είναι ..... .

Συμπλήρωσε τα Αυ αυ που λείπουν και βάλε τόνο όπου χρειάζεται. Θα διαβάσεις τι τραγουδά ο παπαγάλος.

Ο Στ__ρος,
ο μικρούλης τ__ρος,
κι η __ρα, η μεγάλη σ__ρα
από το πρωί
ψάχνουν στην __λή
το μ__ρο το κουτί
με τον θησ__ρό
που έκρυψα εχώ.

Για τ’ αγγελάκια του ουρανού

Καμιά φορά στα ποιήματα,
στις λέξεις, στα τραγούδια
ακούω φτεροκοπήματα
θαρρώ απ’ αγγελούδια.

★ ★ ★

Σύννεφά μου, αφήστε με
πάνω σας να πατήσω,
τ’ αστράκια που θαμπώσατε
να πάω να τα γυαλίσω.

★ ★ ★

Οι πύραυλοι στον ουρανό
τρέχουν σαν μηχανάκια.
Καλέ Θεούλη, φύλαγε
τ' άστρα και τ' αγγελάκια.

Θέτη Χορτιάτη

Χορτιάτη, Θ. Τετράστιχα.
Από το Ζήκου-Βάρφη, Ε.
(ανθολόγηση)
Διαλέγω και διαβάζω.
1995. Θεσσαλονίκη:
Α.Π.Θ. και Ινστιτούτο
Νεοελληνικών Σπουδών.

Καράβια

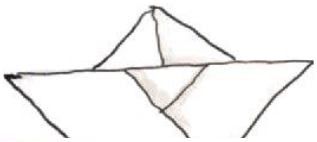

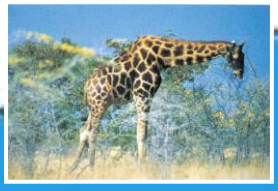

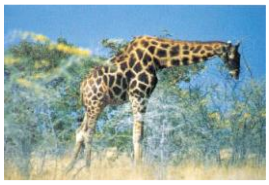

Ένα γράμμα
για την Ιωάννα

Δώρα για την Ιωάννα

Τι κρύβει
το μπαούλο;

Καράβια

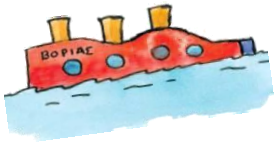

Παιχνίδια
που ταξιδεύουν

Το πετροκάραβο

25η Μαρτίου

Μια Κυριακή
του Μάρτη

Ένα γράμμα
για την Ιωάννα

**Η Ιωάννα διαβάζει
και ξαναδιαβάζει το γράμμα
που έστειλε ο θείος Παύλος.**

Κένυα, Πέμπτη 5 Μαρτίου

**Αγαπημένη μου Ιωάννα,
Τι κάνεις; Χάρηκα πολύ
που πήρα το γράμμα σου.
Τώρα που έμαθες
να γράφεις, θα γράφουμε
ο ένας στον άλλο
τις περιπέτειές μας.
Μου έγραψες πως έχεις
ένα σκυλάκι. Πώς το λένε;**

Έχω κι εγώ να
σου διηγηθώ ιστορίες
για μεγάλα ζώα. Πού
τα είδα όλα αυτά; Πήγα
σε ένα πάρκο άγριων ζώων.
Εκεί τα ζώα ζουν ελεύθερα.
Είδα έναν ελέφαντα
που έπινε νερό
με την προβοσκίδα του.
Είδα μαϊμούδες πάνω
στα δέντρα. Μπορείς
να τα δεις και να τα
φωτογραφήσεις μόνο από
μακριά. Σου στέλνω μερικές
από τις φωτογραφίες
που τράβηξα.

Σε λίγες μέρες θα γυρίσω
στην Ελλάδα.
Θα διαβάσουμε μαζί
το βιβλίο με τις σαύρες
που σου έστειλα.

Με πολλή αγάπη
ο θείος Παύλος

Πού πάει ο παπαγάλος
που φεύγει;
Είπε πως θα πάει
στην Αφρική. Πώς;

Παρατηρήστε
τις φωτογραφίες.

Συζητήστε και γράψτε τι κάνουν τα ζώα σε κάθε φωτογραφία.

.....

.....

.....

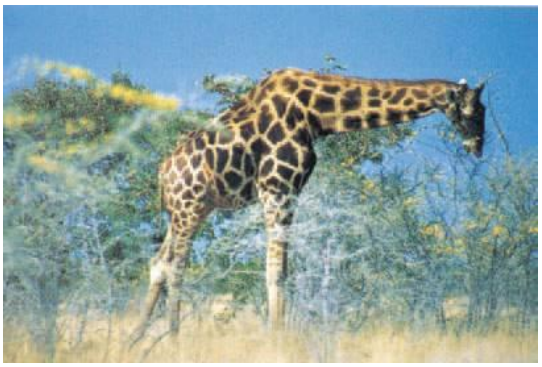

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Γιατί στο πάρκο των άγριων ζώων οι άνθρωποι μπορούν να φωτογραφίσουν τα ζώα μόνο από μακριά;

Δώρα για την Ιωάννα

Λίγες μέρες μετά ο θείος Παύλος έφτασε φορτωμένος με δώρα για την Ιωάννα.

- Ποιο πακέτο θα ανοίξεις πρώτα; Το κόκκινο ή το πράσινο; ρώτησε ο θείος Παύλος.

- Το κόκκινο, είπε η Ιωάννα. Α! Ο Πινόκιο! Δες πόσο μεγάλη είναι η μύτη του!

- Τον αγόρασα από την Ιταλία, είπε ο θείος Παύλος. Τώρα διάλεξε. Το πράσινο πακέτο ή τη σακούλα;
- Το πράσινο πακέτο, απάντησε η Ιωάννα. Ένα καπέλο! Δεν έχω ξαναδεί τόσο μεγάλο καπέλο!
- Είναι από το Μεξικό, της είπε ο θείος Παύλος.
- Και αυτή η σακούλα τι έχει; ρώτησε η Ιωάννα.
- Άνοιξε και θα δεις, της απάντησε ο θείος Παύλος.
- Ένα τύμπανο! Φώναξε χαρούμενη η Ιωάννα.

- Ένα τύμπανο από
την Αφρική για να παίζεις
μουσική, της είπε
ο θείος Παύλος γελώντας.

Ποια σακούλα είναι
για μένα;

Η μικρή ή η μεγάλη;

Τι κρύβει το μπαούλο;

Χθες ο θείος Παύλος
άνοιξε το συρτάρι
της κουζίνας. Και τι να δει!
Το κλειδί που είχε βρει
ο Μολύβιος. Άρχισε τότε
να φωνάζει:
- Το κλειδί μου! Ποιος
το ’βαλε εδώ; Το ’ψαχνα
παντού! Πίστευα πως
το ’χα χάσει. Ιωάννα, εσύ

το βρήκες;
- Όχι εγώ. Ο Μολύβιος, απάντησε η Ιωάννα.
- Μπράβο, Μολύβιε!
Σ' ευχαριστώ, είπε ο θείος Παύλος.
- Θείε, τι ανοίγεις μ' αυτό το κλειδί; ρώτησε η Ιωάννα.
- Το μπαούλο με τους θησαυρούς μου, απάντησε ο θείος Παύλος.
- Τι θησαυρούς, αληθινούς; ρώτησε η Ιωάννα.
- Και βέβαια αληθινούς. Είναι πράγματα που 'χω μαζέψει απ' τα ταξίδια μου, είπε ο θείος Παύλος.

μαζέψει απ’ τα ταξίδια μου, είπε ο θείος Παύλος.
- Τι ’ναι; Θα ’θελα να δω! Να φωνάξω και τους φίλους μου; ρώτησε η Ιωάννα.
- Εντάξει. Αύριο, μετά το σχολείο, ελάτε όλοι σπίτι μου.

Τι ’ναι σ’ αυτό το μπαούλο;

Τι είναι σε αυτό το μπαούλο;

Καράβια

Καράβια μεγάλα, καράβια μικρά, καράβια με πανιά, καράβια με φουγάρα*, βάρκες, καΐκια, υπερωκεάνια... Αυτός είναι ο θησαυρός του θείου Παύλου. Καράβια παρόμοια με τα αληθινά, όμως πολύ μικρότερα. Μοιάζουν με παιχνίδια. Από παιδί τα μαζεύει

---

*φουγάρο: το μέρος απ' όπου βγαίνει ο καπνός από τις μηχανές του πλοίου.

κι έχει πια μια μεγάλη συλλογή.

Κάθε φορά που γυρίζει απ' τα ταξίδια του, βγάζει τα καράβια από το μπαούλο. Τα ξεσκονίζει, τα χαϊδεύει, τα καμαρώνει. Όλα τα καράβια έχουν ονόματα. Το αγαπημένο του είναι η «Σαΐτα», ένα ξύλινο καΐκι με πανιά. Το έφτιαξε ένας γέρος ναυτικός από τη Σκόπελο.

Στον Ορφέα άρεσε περισσότερο το καράβι που είχε ζωγραφισμένα

δύο τεράστια μάτια στα πλαϊνά της πλώρης* του.
- Έτσι ήταν τα πολεμικά καράβια στην αρχαία Ελλάδα, είπε ο θείος Παύλος.

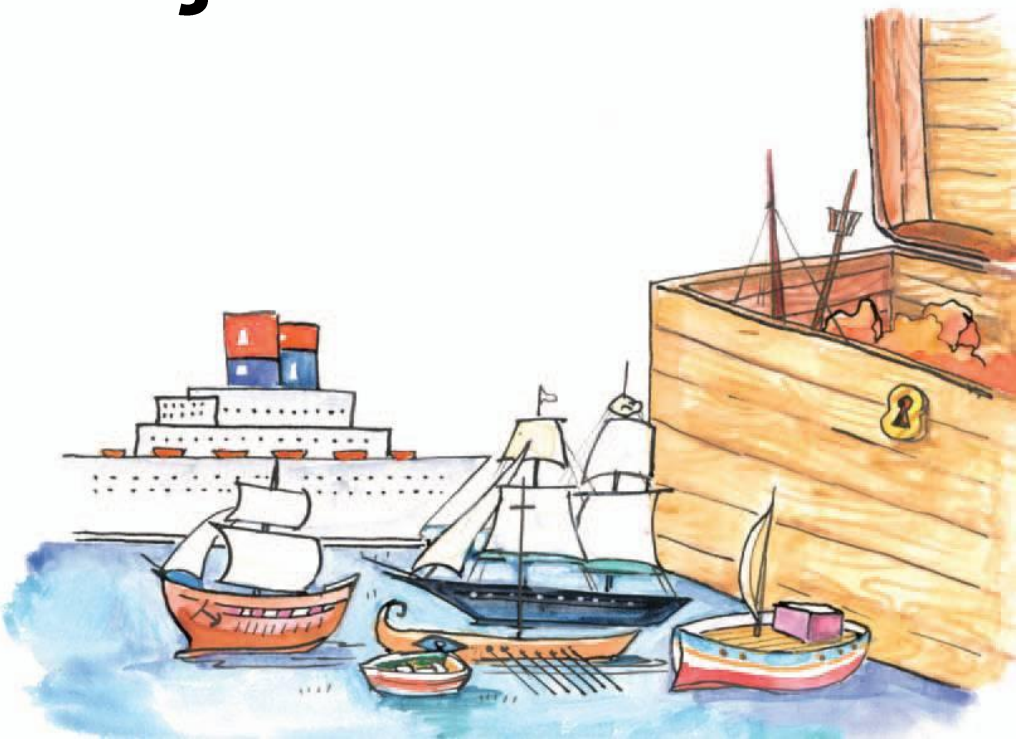

---

* πλώρη: το μπροστινό μέρος ενός πλοίου.

Θέλω να ταξιδέψω με ένα **καϊκι**.

Τα παιδιά έψαξαν πληροφορίες για τα πλοία που είδαν.

ΠΛΟΙΑ

Υπερωκεάνιο: Πολύ μεγάλο πλοίο που κάνει μακρινά ταξίδια. Διασχίζει τους ωκεανούς και μεταφέρει επιβάτες από λιμάνι σε λιμάνι. Κινείται με μηχανές.

Εμπορικό πλοίο: Μεγάλο ή μικρό πλοίο που μεταφέρει πράγματα από λιμάνι σε λιμάνι. Κινείται με μηχανές

Καΐκι: Μικρό πλοίο για ψάρεμα και για μικρά ταξίδια. Κινείται με πανιά και μηχανή.

Ποιο είναι ποιο;
Βοήθησε τα παιδιά να βρουν ποιο είδος πλοίου δείχνει η κάθε εικόνα.

1. .....

2

3

....

Παρατηρήστε την εικόνα. Περιγράψτε τη διαλέγοντας κάθε φορά μία από τις λέξεις.

πλοίο / ποδήλατο

κουπιά / ρόδες

μηχανή / πετάλια

Βάρκα: Πολύ μικρό ..... για κοντινές βόλτες και για ψάρεμα. Κινείται με ..... και ..... .

Παιχνίδια που ταξιδεύουν

Τα παιδιά διάβασαν σε ένα βιβλίο με κατασκευές πώς να φτιάχνουν καραβάκια από απλά υλικά.

Ακολούθησε τις οδηγίες και φτιάξε το δικό σου καράβι.

Υλικά

1. Ένα πλαστικό μπουκάλι με το καπάκι του
2. Πινέλα
3. Χρώματα
4. Κόλλα

5. Φελλοί

6. Ένα φλιτζάνι ρύζι

Οδηγίες

1. Βάφουμε ολόκληρο το μπουκάλι.
2. Ζωγραφίζουμε φινιστρίνια* πάνω στο μπουκάλι.
3. Κολλάμε τους φελλούς για φουγάρα.
4. Όταν στεγνώσει καλά η κόλλα, τους χρωματίζουμε.

---

*φινιστρίνια: τα στρογγυλά παράθυρα στα πλοία.

5. Ανοίγουμε το καπάκι του μπουκαλιού και ρίχνουμε μέσα στο μπουκάλι ένα φλιτζάνι ρύζι. Βάζουμε το ρύζι για να μην αναποδογυρίζει το καράβι μας στο νερό.

7. Κλείνουμε καλά το καπάκι.

8. Γράφουμε στο καράβι το όνομά του.

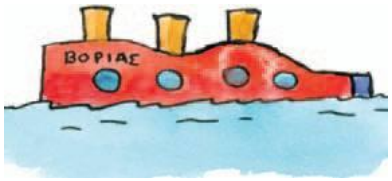

9

Με το καράβι μου που λέγεται «Βοριάς» θα κάνω ταξίδια μακρινά.

Το πετροκάραβο

Ο θείος Παύλος διηγήθηκε στα παιδιά μια ιστορία. Την είχε ακούσει από έναν γέρο ναυτικό.

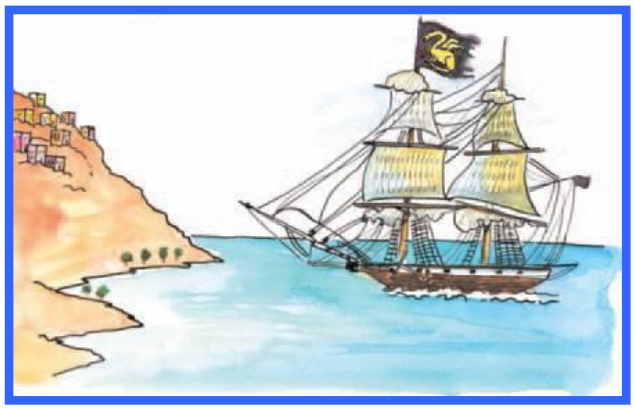

« Κοντά στην Κέρκυρα υπάρχει ένα μικρό νησάκι που μοιάζει με καράβι. Λένε ότι κάποτε, στα παλιά χρόνια, φάνηκε από μακριά ένα παράξενο καράβι. Όλος

ο κόσμος βγήκε στην ακρογιαλιά για να το δει. Να ήταν άραγε φίλοι ή εχθροί;

Το καράβι έφτασε στο πέρασμα ανάμεσα στα βράχια. Τότε είδαν τη σημαία του. Ήταν από μαύρο ύφασμα κι είχε ζωγραφισμένο ένα θεριό. Όλοι έτρεξαν στα σπίτια τους φοβισμένοι. Έσβησαν λάμπες και κεριά. Μόνο η Σμαρώ, ένα σγουρομάλλικο κορίτσι, έμεινε στην ακρογιαλιά.

- Θεέ μου, αν είναι εχθροί, ας γίνει το καράβι τους πέτρα, ευχήθηκε η Σμαρώ.

Αμέσως το καράβι πέτρωσε και έγινε ένα μικρό νησί.»

Ελεύθερη διασκευή λαϊκής παράδοσης από την Κέρκυρα

• Γράψε για το καράβι που θα ήθελες να έχεις. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις λέξεις όπως: φουγάρο, πανιά, άγκυρα, πλώρη, ωκεανός, κύμα.

- Χωριστείτε σε ζευγάρια. Ανταλλάξτε τις ιστορίες σας.
- Διαβάστε και εικονογραφήστε ο ένας την ιστορία του άλλου.

Στο ύφασμα βλέπω
ζωγραφισμένο
ένα θεριό.

Η 25η Μαρτίου

Θεόδωρος Βρυζάκης,
Το στρατόπεδο
του Καραϊσκάκη

Ύμνος εις την ελευθερία

Σε γνωρίζω από την κόψη
του σπαθιού την τρομερή,
σε γνωρίζω από την όψη,
που με βία μετράει τη γη.

.....

Απ’ τα κόκαλα βγαλμένη
των Ελλήνων τα ιερά,
και σαν πρώτα
ανδρειωμένη,
χαίρε, ω χαίρε, Ελευθεριά!

Διονύσιος Σολωμός

Σολωμός, Δ. 1999.
«Ύμνος εις την
Ελευθερίαν»,
Απόσπασμα·
στο Ποιήματα.
Αθήνα: Ίκαρος

Θούριος

Ως πότε παλικάρια,
να ζούμε στα στενά,
μονάχοι, σαν λιοντάρια,
στες ράχες, στα βουνά;
.....

Καλλιό ’ναι μιας ώρας
ελεύθερη ζωή.
Παρά σαράντα χρόνοι
σκλαβιά και φυλακή!

Ρήγας Φεραίος

Φεραίος, Ρ. [χ.χ.].
«Θούριος», απόσπασμα· στο Ο Θούριος και άλλα επαναστατικά τραγούδια.
Θεσσαλονίκη: Εκδοτική Θεσσαλονίκης

Τα παιδιά βρίσκονται στο Ναυτικό μουσείο και κοιτάζουν πλοία και ρούχα που φορούσαν οι νησιώτες την εποχή του 1821.

1

2

3

4 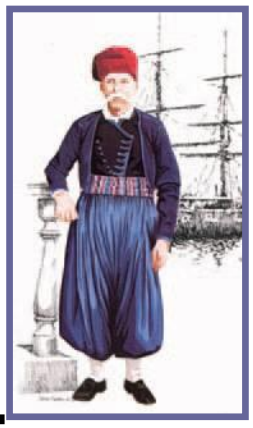

5

6

Μια Κυριακή του Μάρτη

Μια Κυριακή του Μάρτη
και μια Σαρακοστή*
εσύ ’σουν στο κατάρτι
κι εχώ στην κουπαστή**.

.....

---

* Σαρακοστή: οι σαράντα μέρες νηστείας από την Καθαρή Δευτέρα ως την Κυριακή του Πάσχα.
** κουπαστή: το πάνω μέρος του τοίχου του πλοίου στο κατάστρωμα, εκεί που μπορεί κανείς να ακουμπήσει.

Και δίπλα στο τιμόνι
όταν γυρίσαμε
το πρώτο χελιδόνι
καλωσορίσαμε.

.....

Δε σου ’στειλα το μήλο
και σ’ έχασα από φίλο
μα μ’ ένα πορτοκάλι
θα σε κερδίσω πάλι.

Νίκος Γκάτσος

Γκάτσος, Ν. 2002[5].
«Μια Κυριακή του Μάρτη»,
απόσπασμα στο Όλα τα
τραγούδια. Αθήνα: Πατάκης

Κωνσταντίνος Παρθένης, το Λιμάνι της Καλαμάτας

Λέξεις - κλειδιά

Το καπέλο περπατάει!

μολύβι, ψυγείο, περπατάει

Ένας καινούριος μαθητής

καινούριος, παιδί, όνομα, κρύβομαι

Όλοι στο οικόπεδο

οικόπεδο, πολυκατοικία, πινέλο, ανοίγω

Μπλε όνειρα

πίνακας, ουρανός, μπαλόνι, βυθός, ιππόκαμπος

Με πινέλα και φαντασία

μάντρα, φαντασία, παντού, ζωγραφίζω

Ο παπουτσωμένος χιονόδρακος

χιονάνθρωπος, κατσαρόλα, παπούτσι, οδοντόβουρτσα

Μην αγγίζετε!
Έχει αγκάθια!

αγκάθι, κλειδί, σπάγκος, αγγίζω

Κοντά στο τζάκι

τζάκι, φλιτζάνι, μουτζούρα, αγγελία

Η ευχή

ελεύθερος, ευχαριστώ, ευχή, εύχομαι

Ο θείος Παύλος

ταχυδρομείο, ταυτότητα, μάσκα, αύριο

Ένα γράμμα για την Ιωάννα

περιπέτεια, φωτογραφία, γράμμα, γράφω

Δώρα για την Ιωάννα

δώρο, Πινόκιο, τύμπανο, καπέλο

Τι κρύβει το μπαούλο;

συρτάρι, μπαούλο, ταξίδι, μαζεύω

Καράβια

καράβι, καΐκι, συλλογή

Παιχνίδια που ταξιδεύουν

οδηγίες, υλικά, κατάλογος

Το πετροκάραβο

νησί, σημαία, ύφασμα, πετρώνω

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΣΕΛ. 13: 1. Γουαϊνστάιν, Μ. 2003. Εσύ και το ζωάκι σου: Ένα βιβλίο για σκυλάκια και παιδάκια. Αθήνα: Κέδρος.
2. Whitehead, S., Viner B. κ.ά. 2000. Ο σκύλος, ο καλύτερος φίλος του ανθρώπου. Αθήνα: Ίριδα.
3. Σκύλοι με αυτοκόλλητα. «Μαθαίνω με αυτοκόλλητα». 1996. Αθήνα: Πατάκης.
ΣΕΛ. 25: 1. Γιαν Βερμέερ, Ο καλλιτέχνης στο ατελιέ του. Από το: Βιέννη - Μουσείο. Ιστορία της Τέχνης.

Τα μεγάλα μουσεία του κόσμου. 1986. Αθήνα: Mondatorí-Φυτράκης.
2. Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας, Το εργαστήρι του καλλιτέχνη. Εθνική Πινακοθήκη.

ΣΕΛ. 29: 1. Ανρί Ρουσσώ, Μαϊμούδες σε παρθένο δάσος. Από το: Κάρπι, Π. 1985[2]. Rousseau. Η τσιγγάνα της ζούγκλας. Η τέχνη για τα παιδιά. Αθήνα: Οδυσσέας-Αίολος.
2. Το γαλάζιο πουλί, τοιχογραφία από την

Κνωσό, Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου.
ΣΕΛ. 63-64: Möllers, F. (φωτ). Γεωτρόπιο 147,1 Φεβρουαρίου 2003.
2. Ζυρίνης, Κ. (φωτ). Γεωτρόπιο 156, 5 Απριλίου 2003.
3. Μιχαλάκη, Ρ. (φωτ). Γεωτρόπιο 167, 21 Ιουνίου 2003.
ΣΕΛ. 75-76: 1. Ρουσόπουλος, Γ. (φωτ). Γεωτρόπιο 227,12 Αυγούστου 2004.
2. Ρουσόπουλος, Γ. (φωτ). Γεωτρόπιο 227, 12 Αυγούστου 2004.

3. http://49gym-athin.att.sch.gr/students/pressteam/retrospect2004/queenmary.htm

ΣΕΛ. 84: Θεόδωρος Βρυζάκης, Το στρατόπεδο του Καραϊσκάκη, Εθνική Πινακοθήκη.

ΣΕΛ. 88: 1, 2, 3. Παπαγεωργίου, Α. Παραδοσιακές φορεσιές Σκόπελος, Χίος, Καστελόριζο.

4. Στολή ναυτικού των προεπαναστατικών χρόνων. Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος.

5. Τύπος εμπορικού του 18ου-19ου αιώνα. Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος.
6. Το μπρίκι Τιμολέων. Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος.
<u>ΣΕΛ. 91:</u> Κωνσταντίνος Παρθένης, Το λιμάνι της Καλαμάτας. Εθνική Πινακοθήκη.

Οι φωτογραφίες που δεν αναφέρονται παραπάνω, προέρχονται από το προσωπικό αρχείο της Κ. Κύρδη ή είναι προϊόν ψηφιακής επεξεργασίας της Ου. Λυμπεροπούλου.

Περιεχόμενα του 1ου τόμου του 2ου τεύχους

5η ενότητα: Σκανταλιές

Το καπέλο περπατάει!.....10

Ένας καινούριος μαθητής 14

Όλοι στο οικόπεδο.....15

Μπλε όνειρα.....18

Με πινέλα και φαντασία ..22

Οι δυο φίλοι (του Ζαχαρία Παπαντωνίου).....30

6η ενότητα:

Το χαμένο κλειδί

Ο παπουτσωμένος χιονόδρακος 34

Μην αγχίζετε!
Έχει αγκάθια! 38
Κοντά στο τζάκι 42
Η ευχή 47
Ο θείος Παύλος 52
Για τ' αγγελάκια
τ' ουρανού
(της Θέτης Χορτιάτη).....56

7η ενότητα: Καράβια

Ένα γράμμα για
την Ιωάννα 60
Δώρα για την Ιωάννα 65
Τι κρύβει το μπαούλο; 68
Καράβια 71
Παιχνίδια
που ταξιδεύουν.....77

Το πετροκάραβο.....80
Η 25η Μαρτίου
΄Υμνος εις την Ελευθερία
(του Διονυσίου Σολωμού)
Θούριος του
Ρήγα Φεραίου.....84
Μια Κυριακή του Μάρτη
(του Νίκου Γκάτσου).....88
Λέξεις – κλειδιά.....91

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμου και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.